

Tarihçi Kitabevi Yayınları • 25

Tarihçi Kitabevi Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni
Necip Azakoğlu

Editör

Emre Tomruk

Sayfa ve Kapak Tasarım

Tarkan Togo

Birinci Baskı

Mayıs 2012, İstanbul

Boyutlar

13.5 x 21 cm

Sayfa Sayısı

192

ISBN: 978-605-4534-15-9

© Yayın hakları Tarihçi Kitabevi'ne aittir.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Tarihçi Kitabevi

www.tarihcikitabevi.com

Moda Caddesi No: 104/A Moda / KADIKÖY-İSTANBUL

Tel: 0216 418 68 86 - GSM: 0530 370 74 11

E-posta

info@tarihcikitabevi.com

Türk Korsanları

Orhan Kolođlu

Önsöz	7
I. Bölüm	9
Denizciliği Öğrenme Aşamasında	
Akdeniz’de Korsanlığın Kökeni	9
Piratlık ile Korsanlığın Ayrımı	11
Amiralliğe Yükselen Ünlü Korsanlar	12
“Süper Pirat” – İngiliz Drake	13
Türk’ün Denizle Tanışması	15
Osmanlı’nın Avrupa’ya Denizde de Yetişme Çabası	18
Akdeniz’in Geçim Kaynakları	22
II. Bölüm	29
Ocaklar Kurulurken 1505 – 1584	
Ocaklı Korsandır, Pirat Harami	29
Oruç Reis’le İlk Ocak Örgütlenmesi	37
Oruç Reis’in Önemi	38
Üç Garp Ocağı’nın Yerleşmesi	43
Daylı Yönetime Geçiş	52
Ocak’la Malta Tarikatı’nın Benzerliği	57
Haber Alma Yarışında	64
Casus Juan Renzo	65
Osmanlı’nın Karşı Casusluğu	66
III. Bölüm	69
Osmanlı Dünya Liderliğine Denizi Katarken	
Bir Tunus Piyesindeki Soytarılar	69
Gazavat’ta Barbaros Diyor ki	73
Andrea Doria Rüşvet Alıp Turgut’u Salverdi	78
İtalyanlar Ne Diyor?	80
Gemileri Karadan Yürütüp Kaçırın	85
Turgut Trablus Ocağını Kurdu	
Hıristiyan’a Eleştiri, Rum’un Türk’e Bağlılığına Hayret	89
Esirlikten Kaptan-ı Deryalığa Çıkan İtalyan: Kılıç Ali Paşa	94

IV. Bölüm 101

Magreb’de Türk Yaşamı

Ocaklılar İstanbul’dan Hiç Kopmadılar	101
“Küçük İstanbul” Saydıkları Cezayir’deki Ocak	110
Kahvehane - Ocaklı’nın İş Bekleme Yeri	115
Bekar Kalmakta Kararlıya Çözüm: Hayat Kadını	122
Evlenmenin Gilman’a Dönüşme Endişesi	128
Kuloğlu: Ocak’ın Karadaki İcra Gücü	134
Ocaklı’nın Ramazan Günleri	141
Osmanlı Şehri Tunus	147
Türk’e ve Türkçe’ye Bakış	155
Ceriale’nin Türk Babadan İtalyanları	163

V. Bölüm 169

Ocaklara Veda

İpek Yolu Kapanıp Okyanus Yolu Açılınca	169
Ocak Çağı Sona Erince	175

Kaynakça 183

Dizin 189

Önsöz

Bu çalışmada amacımız denizcilik tarihinin ayrıntılarına girmek değildir. Bu çalışma, Orta Asya ovalarından yola çıkıp Akdeniz sahillerine varan Türklerin, binlerce yıldan beri kökleşmiş PİRAT'lı, KORSAN'lı toplumlarla karşılaşması sonucu denizci oluşunun öyküsüdür. Üstelik bu denizciler kış zamanında OCAK'larını kurar, Akdeniz'e hakim olurlar. Bölgenin tam gelişmemiş halklarına bile kişilik kazandırırılar.

Üstünlük iddiasındaki Avrupalıları nasıl hayran bıraktıklarının tanıklığını, Avrupalıların kendilerinden; başarıyı sağlayan yaşam düzenini ise HARAMİ'likten KORSAN'lığa geçerken ürettikleri kendi şiirlerinden izleyeceksiniz.

Dört yüz yıl kadar süren bu yaşamdan sonra ne mi oldu? Osmanlının sonunun başlangıcı gibi...

“Cezayir Kalesi kaybedilecek olursa, Malaga, Kartaca, Alicante, Valencia, Barselona, İbiza ve Mayorka’nın savunma imkanları zayıflar. ‘Büyük Türk’ün (dönemin padişahı Yavuz Sultan Selim kastediliyor) kadırgalarının çokluğu nedeniyle, bu topraklar da kaybedilmiş olur.”

Görüldüğü gibi, dönemin İspanya’sının denizlerdeki en yetkili ağız, İspanya’nın bile yeniden Müslüman egemenliği altına girme tehlikesinden bahsetmektedir!

Oruç Reis’in Önemi

Doğal olarak taraflı yazılmış olsa da, *Barbaros Kardeşler*’in eylemleri hakkındaki kimi bilgileri, başlıca düşmanları olan İspanyolların kaynaklarından öğreniyoruz.

Osmanlı’da vakanüvis geleneği 15. yüzyılda yerleşmiştir; fakat Kuzey Afrika gibi başkente uzak bölgelerdeki olayların Osmanlı sicillerine geçmesi, ancak ‘Magreb’ adı verilen bu toprakların 16. yüzyılın 2. yarısından itibaren devletin kontrolüne girmesiyle gerçekleşir.

İspanyol kaynakları, Dar-ül Harb / Dar-ül Cihad mantığıyla Müslümanların savunuculuğunu Türk korsanlarının yaptıklarını, bu nedenle yerli emirlerle de sorunlar yaşadıklarını bol örneklerle anlatmaktadırlar. Osmanlı Devleti’nin Akdeniz’e tam hakim olmasının ilk adımını oluşturan girişimi İspanyol belgeleriyle açıklamaya çalışacağız.

İspanyollara yardım eden Magreb Müslümanlarına karşılık, İspanya’dan çıkarılan Müslümanlar, Fransız Kalvinitler ve bizzat Fransa Kralı I.François, Osmanlı’dan yana tavır alıyordu.

1516 yılında İspanyol işbirlikçisi *Cezayir Şeyhi Selim Entemi* öldürüldüğünde, İspanyol makamlarınca oğullarına gönderilen başsağlığı mektubunda ilginç bir ifade vardır:

“Kralımız ve valimiz, değerli Kardinal’imize büyük ıstırap veren sadık ve şerefli babanızın ölüm haberi geldi. Donanmamız katilleri cezalandırmak için harekete geçiyor. Babanıza zarar veren Türkleri ve Magreblileri İstanbul’a gitseler bile takip edeceğim.”

Cezayir Kalesi karşısındaki adada mevcut İspanyol garnizonunun bir subayı olan *Juan Negrilli* de yine 1516’da şu satırları kaleme alır:

“Barbaros’un [Oruç Reis kastediliyor] her geçen gün daha da güçlendiğini söyleyebiliriz (...) Hiçbir tehlike olmadan Cezayir’i (Kale’yi) zaptedebilmek için en az dokuz ya da on bin askerin gerektiğine işaret etmeliyim.”

İşin asıl ilginç tarafı da Oruç Reis’in İspanyol yanlısı Şeyh Selim Eutemi’nin oğullarını kendi safına almış olduğuna Negrilli’nin dikkat çekmesidir:

“Şeyhin oğulları ile bir antlaşmaya vardı ve şeyhin büyük oğlu, Barbaros’un (Oruç Reis kastediliyor) arkadaşı olan ermiş bir kişinin kızıyla evlendi. Bunun için buradaki Magreb’lilerin taraftarımız olmadıklarını düşünerek hem Türklere hem de Magriblilere karşı savaşa hazır olmalısınız.”

1518’de Oruç Reis’i öldüren İspanyol teğmen *Garcia Fernandez de la Plaza*’ya İspanya Kralı Şarklen (V. CARLOS) tarafından verilen ödüle ait belgeyi de özetle ama ana hatlarına sadık kalarak aktarmakta yarar görüyoruz:

“Tlemsen, Tunus ve Cezayir’in Magrebli krallarını devirerek kendisini hükümdar ilan eden ve bu ülkeleri zulüm içinde yöneten Barbaros’a karşı, uyuşumuz ve müttefiklerimiz olan bu kralların topraklarını kendilerine iade etmek amacıyla gönderdiğimiz donanmamızda, sadıkane ve paha biçilmez hizmetlerinizi ödüllendirmek için size Barbaros’un portresi, âlemi,

kılıcı, sancağı ve diğer beş Türk portresi ile bezenmiş bir arma taşıma hakkını tanıyoruz.”

“Bu armaya şu başarınız nedeniyle hak kazandınız: Tlemsen Kalesi’nde savunmada iken yakalanacağını anlayınca Barbaros, 128 kilometre kadar uzakta-ki dağlara sığındı. Sizinle birlikte gelen 45 kadar Hristiyanı görünce yanındaki 30 kadar tüfekçi Türk ve bazı Magriblilerle bir ağıla sığınıp savunmaya geçti.”

“Fakat siz bu krallıklarda onun yaptığı zulüm ve yağmaları hatırlayarak ondan dehşetle ürken 15.000’den fazla yerli halktan hiçbir yardım beklemeden, yanınızdakilerle saldırıp onu ve yanındakileri öldürdünüz.”

“Bu yüzden oğullarınıza, torunlarınıza ve soyunuzdan gelen herkese ebediyen amblemlerinizde, evlerinizde, kapılarınızda, silahlarınızda, istediğiniz ve uygun gördüğünüz her yerde ve her zaman size layık görülen bu armayı kullanma ve taşıma hakkını veriyoruz.”

İspanyol tarihçisi *Prudencio de Sandoval*’ın aktardıklarına göre ise Oruç Reis’in “bütün mücevher ve takılarını alarak kaçtığını öğrenince” İspanyollar da, “bu hazineyi ele geçirmek arzusuyla” peşine düşmüşlerdir.

Yani işin Türkçe’si, Oruç Reis’in hazinesine sahip olma hırsı İspanyol teğmeni ateşlemiştir!.. Şarlken’nin belgesi ise Hristiyan egemenliğini açıkça kabul etmiş yerli yöneticilerin ve bölge halkının tekrar kontrol altına alınmasının hesaplarını sergiliyor.

Oruç Reis’i ortadan kaldıran İspanyollar onun Ceza-yirli kardeşi *Hızır Reis*’i de (Barbaros Hayrettin Paşa) yok etmeye kalkıştılar ama başaramadılar. 1529’da Valencia yöresindeki bir deniz bozgununun ardından İspanya Kral Naibi Kalabriya Dükü’nün İmparatoriçeye gönderdiği mektupta şu satırları görürüz:

“Kutsal dinimizin düşmanları olan Türkler ve Magreblilerin seferleri, yağmaları ve bunlardan meydana gelen zararlar yüzünden sizin çok büyük işler başarmanız gerekmektedir. Düşmanlarımız Varonia de Parcent bölgesini yağmaladılar. Kaptan Portuando on gemi ile onları yakalamaya gitti ama yenildi, sadece bir kadirğası kaçabildi. Kutsal dinimizin düşmanlarının durumu, savunmasız bulunan bu denizlerde bize nazaran daha güçlü görünmektedir.”

Daha sonra bu mektubunda kral naibi, yöre halkının “eski zamanlardaki gibi silahlanıp bir şeyler yapmak” düşüncesinde olduğunu söyler ve bunun teşvikini ister: “Böylece, bu toprakların (Valencia) sınırındaki Kastilya Krallığı’nın bütün şehir, kasaba ve köylerini uyararak, halkı her türlü tehlikeye karşı silahlandırmak gerekmektedir.” Bu satırlar, kısa bir süre önce bütün Akdeniz’i haraca bağlayan İspanyolların, bu olanağı kaybetmenin ötesinde, nasıl da kendi kıyıları için endişelenmeye başladıklarını gösterir.

İmparator’a gönderdiği mektubunda İmparatoriçe de Kaptan Portuando’nun yenilgisi sonrasını şöyle aktarır:

“Andalusiya’ daki (Endülüs) bütün limanlara her türlü tehlikeye karşı hazır durumda bulunmaları emrini verdim. Kalelerin durumunun incelenmesi ve noksanlarının giderilmesi ile yükümlü bir şövalye görevlendireceğim. Fakat alınan bütün tedbirlerin ihtiyaçlarımızı karşılamak için yeterli olmadığına işaret etmeliyim. Çünkü bu korsan (Barbaros), kadirğalarının ve ufak gemilerine eklenen kadirğalarımızın ganimeti sayesinde, ülkesinden de epey lütüfa mazhar oldu.”

İmparatoriçe, mektubunu somut bir öneriyle sürdürür:

“Siz Majeste’mizin, bu korsanın filosunun bir an önce yok edilebilmesi için, bir donanma kurması

gerekmektedir. Toledo Başpiskoposu da Tanrı'ya ve krala hizmet vermek ve Türkleri derhal yok etmek amacıyla Majeste'miz tarafından bir donanma teşkil edildiği takdirde donanmaya bizzat katılarak kendi parasıyla altı kadırganın masraflarını karşılayacağını bildirdi."

16. yüzyıl Alman çizimine göre “Tunus ve Cezayir Kralları ve deniz amiral-leri Oruç ve Hayreddin Barbaros”

Bütün bu hazırlıklar belirli sonuçlar verecek. Önce Şarlıken'in kuvvetleri Tunus'u ele geçirecek (1534) ama ardından 1538'te Preveze yenilgisi ile karşılaşacak, sonra da 1541 yılında Cezayir saldırısında yeniden mağlup olacaktır...

Üç Garp Ocağının Yerleşmesi

16. yüzyıla dünya tarihini etkileyecek iki önemli adımla girildi. Denizcilik alanında okyanuslara açılacak teknolojiyi biraz geliştiren Portekizliler ve İspanyollar hem Amerika kıtasını talana yöneltmiş, hem de Afrika'nın güneyinden olduğu gibi Amerika'nın güneyinden de dolaşarak Güney Asya'nın zenginliklerine ulaşmayı başarmışlardır. Ateşli silahlar konusundaki üstünlükleri sebebiyle pirat ve korsanları önemli limanları zaptediyor, ticari kazanca el koyuyorlardı. Asıl önemlisi, Çin'den Suriye sahillerine uzanan İpekyolu ticaretini zayıflatmayı başarmış olmalarıydı. Üstelik Portekizliler Kızıldeniz'e girip İslam'ın mukaddes şehirlerine saldırmaya bile kalkışmışlardı.

Buna karşılık Osmanlı Devleti'nin Avrupa'nın ortasının yanı sıra Suriye ve Mısır'ı fethedip, Hicaz Emiri tarafından da İslam aleminin tek koruyucusu ilan edilmesi Avrupa'yı kendi içinde çözülmesi gereken sorunlarla karşı karşıya bırakıyordu. Özellikle İspanya'nın evvelce de bahsettiğimiz gibi hem Akdeniz'e hem de bütün Orta Avrupa'ya hakim olma çabası Kuzey Afrika sahillerindeki çatışmayı daha da önemli hale getirmişti.

Ağabeyi Oruç Reis ile birlikte 1504 yılında 38 yaşında iken Tunus'un yanı başındaki Halkulvad'a (Goletta) yerleşen *Hızır Reis*, ağabeyinin 1518'deki ölümü üzerine korsan niteliği ile sürdürdükleri Cezayir yönetiminin başına geçti. Korsanlık eylemlerinde başarılı olsa da İspanyol saldırıları ve özellikle bunların yerli emirlerden de aldığı destek karşısında yalnız başına mücadelenin yetmeyeceğini fark etmiş olmalı-

KAYNAKÇA

Orhan Kolođlu'nun Makaleleri

“Osmanlı Sultanları Monarşisini Yıkarak ve Yerle Bir Etmenin En Güvenilir Yolları Üzerine”, *Tarih ve Toplum*, Şubat 1985, s. 64-66.

“Cezayir Denizciliği”, *Tarih ve Toplum*, Ağustos 1986, s. 58-59.

“Garp Ocaklarında Anadolu Delikanlıları” dizisi, *Tarih ve Toplum*, 1986:

“Ocaklının Evlenmemesini Sağlamak İçin Hayat Kadınları”, Ağustos, s. 25-30.

“Aldığıma Pişman Oldum Kaldım İki Avret Arasında”, Eylül, s. 35-39.

“Türkçe-Arapça Karışımı Dille Yazılan Aşk Şiirleri”, Ekim, s. 30-344.

“Kahveyi Esas Alan Bir Yaşam Türünün Oluşması”, Kasım, s. 44-47.

“Ocaklılar Özerk Dönemlerinde Bile İstanbul'dan Kopmadılar”, Aralık, s. 27-30.

“La Sublime Porte Face à la Rivalité Franco-Anglaise et à la Résistance Locale Pendant la Grande Crise au Maghreb 1827-1858”, *Turkish Review of Middle East Studies*, no. 8, 1994/95, s. 203-222.

“Magrib-Maşrık Farkı”, *Tarih ve Toplum*, Şubat 2001, s. 60-61.

“Türkler ve Akdenizlilik”, *Tarih ve Toplum*, Ağustos 2002, s. 61-62.

“İnebahtı Yenilgisi Sonun Başlangıcı mı?”, *Popüler Tarih*, Haziran 2002, s. 22-26.

“Cezayir’deki Osmanlı Mirası”, *Popüler Tarih*, Temmuz 2002, s. 81-83.

“İtalya’nın Müslüman Köleleri”, *Popüler Tarih*, Kasım 2003, s. 32-39.

“Adriyatik Kıyısında Bir Kartal Yuvası: Osmanlı’nın Son Balkan Toprağı”, *Popüler Tarih*, Mart 2004, s. 42-47.

“De Pirate à Odjaklu Dans le Maghreb du XVIe au XVIe-IIe Siècle”, 2004’te İtalya’da Ceriale’deki “Corsari, Schiavi, Hiscatti tra Liguria e Nord Africa nei Secoli XVI alla XVIII Secolo” Konferansı Bildirisi, s.117-140.

“Akdeniz’de Korsanlık: Ceriale’nin İtalyan Türkleri”, *Popüler Tarih*, Nisan 2004, s. 34-39.

“Turgut Reis Nasıl Kurtuldu?”, *Popüler Tarih*, Mayıs 2004, s. 28-33.

“Korsanlık Bir Devlet Kurumu İdi”, *Popüler Tarih*, Haziran 2004, s.18-23.

“İspanyol Belgeleri Işığında Osmanlı Akdeniz’de”, *Popüler Tarih*, Temmuz 2004, s. 32-37.

“16 ve 17. yüzyıl Boyunca Osmanlı’nın Tunus’u”, Ağustos 2004, s. 40-45.

“Avrupalı Yazarların Bakışıyla Cezayir’de Ramazan”, *Popüler Tarih*, Ekim 2005, s. 30-35.

“Türk Korsanları ve Garp Ocakları”, *Bilim ve Ütopya*, Eylül 2006, s. 16-22.

500 Years in Turkish-Libyan Relations, Sam Yayınları, Ankara, 2007.

Denizcilik tarihi açısından iki ciltte toplam 44 makale içeren **Türk Denizcilik Tarihi**’nden yararlandık (Cilt 1, editör:

İdris Bostan – Salih Özbaran; Cilt 2, editör: Zeki Arıkan – Lütfü Sancar), Boyut Yayınları, İstanbul, 2009.

Toplumsal Tarih'in “Gemiler, Korsanlar, Haydutlar” konusuna ayrılmış Temmuz 2004 sayısında 10 bilim adamının makaleleri.

Altner, Selim Sırrı, *Osmanlı Bahriyesinin Yelken Devri ve Türk Korsanları*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul.

Bostan, İdris, “Akdeniz’i Vuran Türk Korsanları”, *NTV Tarih*, s. 35-42, Nisan, 2011.

Bostan, İdris, “Garb Ocaklarının Avrupa Ülkeleri ile Siyasi ve Ekonomik İlişkileri

1580-1620”, *Tarih Enstitüsü Dergisi*, no.14, s. 59-86, İstanbul, 1944.

Can, Aykut, “Gemilerini Karadan Yürüten Turgut Reis”, *Haber Türk Tarih*, no.39, 2011.

Gelibolulu, Mustafa Âli, *Mevaidün-Nefaisî Kaviri Mecâlis*, (Yayına Hazırlayan: O.Ş. Gökyay), İstanbul, 1978.

Halikarnas Balıkcısı, *Altıncı Kıt’a Akdeniz*, Bilgi Yayınları, Ankara, 1982.

İnan, Afet, *Life and Work of Piri Reis*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1975.

Kâtip, Çelebi, *Tuhfet-ül Kibar fî Esfaril Bihâr*, (Hazırlayan: O.Ş. Gökyay), Tercüman 1001 Eser, 1980.

Kavanin-i Yeniçeriyân, (Yayına Hazırlayan: Tayfun Toroser), İşbankası Kültür Yayınları, 2011.

Kumrular, Özlem, “V. Carlos’un Barbaros’la Uzlaşma Çabaları”, *Toplumsal Tarih*, s. 32-38, Ocak, 2011.

Ögel, Bahaeddin, *Türk Mitolojisi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, C. I-II, Ankara, 2010.

Öndeş, Osman, *Malta Kuşatması*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2011.

Özbaran, Salih, “Akdeniz’de ‘Türk’, Okyanusta ‘Rûmi/Türk’”, *Toplumsal Tarih*, no. 211, s. 12-20, Temmuz, 2011.

Özbaran, Salih, “Osmanlı İmparatorluğu ve Hindistan Yolu”, *Tarih Dergisi*, no. 31, s. 96-97, İstanbul, 1978.

Özbaran, Salih, “Yayılan Avrupa Genişleyen Osmanlı”, *Tarih ve Toplum*, no. 74, Şubat 1990, s. 54-56.

Pakalın, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1971.

Piri Reis, *Kitab-ı Bahriye*, (Hazırlayan: E.Z.Ökte), Türk Tarih Kurumu Yayınları, İstanbul, 1988.

Samih, Aziz, *Şimali Afrika’da Türkler*, İstanbul, 1936.

Seyyid, Muradi, *Gazavat-ı Hayreddin Paşa*, (1973’te “Hayreddin Paşa’nın Hatıratı” başlığıyla yayınlandı).

Tümer, Sabri, *Amerika’nın Keşfinde Türkler*, Ozan Yayınları, İstanbul, 2011.

Uzel, Nezh, “6. Filo Adının Ardında Amerika’nın Türkler’e Karşı Kurduğu İlk Donanmanın Hatırası Yatar”, *Haber Türk Tarih*, no. 51, s. 13-16, 2011.

Uzunçarşılı İ.Hakkı, *Osmanlı Devleti Teşkilatından Kapıkulu Ocakları*, (c.1, s. 31 vs), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1988.

Ülgener Sabri F., *İktisadi Çözülmenin Ahlak ve Zihniyet Dünyası*, Des Yayınları, İstanbul, 1981, (Fuzuli olayı s.147).

Avrupa Kaynakları

Bonneval’in Osmanlı Bahriyesi Hakkında Raporu, Türk Tarih Encümeni Mecmuası, Yeni Seri, c. 4, s. 26-27.

Aymard, Maurice, “XVI. Yüzyılın Sonunda Akdeniz’de Korsanlık ve Venedik”, (çeviri: M.Genç), İktisat Fakültesi Mecmuası, no. b23, s. 219-238, İstanbul, 1963.

Basset, René, “*Chansons des Janissaires Turcs d’Alger Fin du XVIIIe Siècle*” Paris, 1925. (Baskısı Cezayir Ocaklılarının şiiirlerinin eski harflerle yazımını da içermektedir. En çok ondan yararlandık.)

Belguedj, Mohammed Salah, *Les mots Turcs Dans le Parlar Algérien, Turcica* c.III, s. 134 vs.

Bono, Salvatore, *Il Mediterraneo da Lepanto a Barcellona*, SIHMED, 2001.

Bono, Salvatore, *Un Altro Mediterraneo*, Salerno ed. Roma, 2008.

Bono, Salvatore, *Yeniçağ İtalyasında Müslüman Köleler*, İstanbul, 2003.

Bracewell, C. W. , *16. Yüzyılda Adriyatik'te Korsanlık ve Eşkiyalık, Senjli Uskoklar*, (çeviri: M. Moralı), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2009.

Braudel, Fernand, *La Méditerranée à l'époque de Philippe II*, Armand Colin, Paris 1966.

Cheneb, Mohammed ben, *Proverbes Arabes de l'Algérie et du Maghreb*, 3 cilt, Paris 1905-1907.

Desfeuilles, P., *Scandinaves et Barbaresques à la Fin de L'ancien Régime*, *Les Cahiers de Tunisie*, no. 15, 1956.

Gray, Todd, *Turkish Piracy and Early Stuart Devon*, Rep. Trans. Devon Ass. Advmt. Sci. 121, , s. 159-171, Aralık, 1989.

Guareni, Giuseppe Gino, *Cavalieri di San Stefano contributo alla Storia della Marina Italiana 1562-1859*, Pisa, 1928.

Hess, Andrew C., *The Forgotten Frontier: The Otoman North Africa Provinces During the 18th Century*, Studies in Eighteenth Century Islamic History, ed. T. Naff and R. Owen, Illinois University Press, 1977.

Hubac, Pierre, *Les Barbaresques*, Berger-Levrault, Paris, 1949.

Mandel, Gabriel, *Mamm li Turchi, L'altra Faccia Della Mezzaluna*, Il Cannochiale / Lucchetti, Bergame, 1990.

Mantran, Robert, *XVII. Yüzyılın İkinci Yarısında Doğu Akdeniz'de Ticaret, Deniz Korsanlığı ve Gemiler Kafîleleri*, Belleten no. 203, s. 685-695.

Mattei, Jean Louis, "Barbaros Zamanında İki Taraflı Propaganda", (çeviri: Nurcan Mattei), *Tarih ve Toplum*, , s. 3942, Aralık, 1990.

Montaigne, Michel de, *Journal de Voyage En Italie Par L'Allemagne Et La Suisse En 1580 et 1582*, Le livre club de Paris'nin 1957 baskısı.

Panzac, Daniel, *Barbary Corsairs The End of Legend 1800-1820*, Leiden, 2005.

Paradis, Venture de, *Tunis et Alger au XVIIIe Siècle*, Sindbad, Paris, 1983.

Pellegrin, A., *Histoire Illustrée de Tunis et de sa Banlieue*, Ets. Saliba, Tunis, 1990.

Pignon, Jean, *Es Cahiers de Tunisie*, no. 15, s. 319 vs.

Plantet, Eugène, *Correspondance des Beys de Tunis et des Consuls de France avec la Cour 1577-1830*, Paris, 1893.

Rossi, Ettore, *La Cronaca Araba Tripolino di İbn Galbun*, Bologna, 1936.

Shaw, Thomas, *Voyage Dans la Régence d'Alger*, (çeviri: J. Mac Carthy), Paris, 1830.

Tenenti, Albarto, *Piracy and the Decline of Venice 1580-1615*, (çeviri: J. B. Pullan), Oxford, 1967.

Villalon, Cristobal de, *Türkiye Seyahati*, (çeviri: Yeliz Demirören), Erko Yayınları, İstanbul, 2011.

Voulx, A. de, *Tachrifat Recueil de notes historiques sur l'administration de l'ancien Régence d'Alger*, Cezayir, 1852.

Arap kaynakları

Belhamissi, Moulay, *Al Cezair min Hilal Rihlat al Magaribe fi al Uhd al Osmani*, Sned Yayınları, Cezayir, 1981.

Belhamissi, Moulay, *Edition Critique du Texte Arabe Des Gazawat Da Arrudj Wa Hayreddine*, 1972.

Belhamissi, Moulay, *Histoire de la Marine Algerienne 1516-1830*, Enal.

Fahih al Hassan, *Yermiyat Libya*, Trablus, 1984.

Sadullah, Ebul Kasım, *Tarih al Cazair al Sakafi*, Cezayir, 1981.

Temimi, A., *L'Activité de Hamdan Khudja à Paris et à Istanbul pour la Question*

Algérienne, Revue d'Histoire Maghrébine, s. 239, 7/8 Ocak, 1977.

DİZİN

- Adriyatik 96, 170, 174
Adriyatik Denizi 21, 92, 95,
175
Aix-La Chapelle konferansı
28
Bahriye Kanunnamesi 99
Barbaros Hayreddin 46, 78,
82
Ben-i Ahmer Devleti 30
Bostancı 137
Byzantion 10
Çaka Bey 17
Cenova 21, 25, 28, 61, 78,
80-82, 163, 165, 166
Cerbe Adası 85
Ceriale olayı 163
Cortez 14
Divan-ı Lügat-it Türk 16
Düstürname-i Enveri 20
Ebu'l Kasım Sadullah 55
Eğriboz 21, 29, 96
Fenikeliler 10
Fernand Braudel 27
Francis Drake 13
Fransa Kralı I. François 38
Fransa kralı VI. Charles 12
Gazavat-ı Hayreddin Paşa 73
Gazi Mehmed Paşa 176
Gelibolu 19-21, 22, 29, 30,
58, 64, 137
Gelibolulu Mustafa Ali 58
Gılman 128, 129
Gülhane Hatt-ı Hümayunu
180
Hamamet 28
Hanefi Mezhebi 56, 113
Hızır Reis 37, 40, 43, 44
Hüseyin Paşa 99, 180
İbn-i Galbun 160
İbn-i Haldun 158, 160
İnebahtı Deniz Savaşı 48, 70,
96, 97, 174
İskenderiye 32, 96, 179
İspanya Kralı Şarklen 39
Jean Fleury 14
John Hawkins 13
Kalkhedon 10
Kartaca 10, 38, 72
Katalanlar 21
Katip Çelebi 78
Kemal Reis 29-33
Kitab-ı Bahriye 24, 33, 35

- Kılıç Ali Paşa 94, 95, 97
Kılıç Arslan 18
Koca Sinan Paşa 87, 88, 96,
147, 149
Konstantin 140
Kristof Kolomb 169
- Lepanto Zaferi 97
Livorno 25, 27, 34, 152
- Magreb 36-39, 41, 44, 48,
49, 58, 69, 101, 123,
138, 142
Maliki Mezhebi 142
Malta 27, 28, 34, 36, 46, 48,
57, 63, 64, 85, 86, 88,
96, 125, 135, 171, 177
Malta Şövalyeleri 27, 28,
36, 46, 63, 85, 86, 88,
135, 171
Marsilya 25, 34, 36, 48
Megalıllar 10
Mehmet Ali Paşa 161, 180
Michel Duchein 12
Midilli 18, 21
Miletoslular 10
Mora Yarımadası 19, 175
Muhiddin Piri (Piri Reis) 24,
33
- Napoli 25, 27, 28, 34, 85, 96
Napolyon 15, 179
Navarin 96, 180
İnebahtı Deniz Savaşı 70
- Oruç Reis 37-40, 43, 74
Özlem Kumrular 67
- Palermo 25
- Pencik Kanunu 57
Pierre Hubaç 62
Piyale Paşa 88, 96
Preveze 43, 47, 174
Prof. Bono Napoli 27
Prof. Fedozzi 80, 81
Prof. Salvatore Bono 27
- Rodos 19, 21, 32, 46
Rodos Şövalyeleri 20, 46
- Sakız Adası 19, 65
Salih Paşa 60
Sentanj Kalesi 88
Sentelen Kalesi 88
Seyyid Muradi 73
Sığacık 21
- Tacura 48, 86
T. MacAuley 14
Toulon 25
Tühfet ül-Kibar fi esfar 22
Tühfet ül-Kibar fi esfar ül-
Bihar 22
Turgut Reis 27, 48, 51, 78,
80-82, 85-88, 96
- Uluç Ali Reis 95
Umman 17
Umur Bey 19, 20
Yusuf Reis 34